

הקושיא מהברייתא תירצו 'כרביה סבירא ליה', ומשמע שלרב מותר להסיר את האוכף (ע"פ מהרש"א מהד"ב, וראה מהרש"א ברש"י ד"ה ה"א).

הַמְרָא אֶפְלוּ בְתַקּוּפַת תַּמּוּז קָרִירָא לָהּ - שהחמור אפילו בתמוז קר לו וגופו מצטנן מאיליו, ולכן אין להסיר האוכף מעליו, שאין נצרך לו לצינון גופו (רש"י). ודוקא הסרת אוכף [או מרדעת] מהחמור אסורה מטעם זה, אבל הסרת אוכף מסוס מותרת, מפני שאם לא יסירו לא יצטנן מאילו, וכן נתינת אוכף או מרדעת על חמור או על סוס כדי לחממו, מותרת (ביאור הגר"א שם, כא-כב, בדעת רש"י). ויש שפירשו, שדברי הגמ' 'חמרא אפילו בתקופת תמוז קריר ליה' הם נתינת טעם לכך שנתנית מרדעת על החמור לחממו מותרת, כי תמיד היא נצרכת לחימום החמור. ולפירוש זה, נתינת אוכף או מרדעת על סוס אסורה, שאינו מצטער מפני הצינה, וכן הסרת מרדעת או אוכף מחמור או מסוס אסורה, מפני שהחום אינו גורם להם צער (ביאור הגר"א שם, בדעת הסמ"ג לאוין סה).

■ להלכה, מותר לתת מרדעת על החמור, כשהוא בחצר לשומרו מפני הצינה, ובלבד שלא יקשרנה בו בשבת, מפני שכשקושר צריך להשען עליו, ונמצא משתמש בבעלי חיים, ואסור להוציאם עם המרדעת לרשות הרבים. אבל על סוס אסור לתת מרדעת, שאינו מצטער מפני הצינה. ולהסיר המרדעת, אסור בין מהחמור ובין מהסוס, שאין להם צער אם לא יסירוה, ולכן הוא טירחה שלא לצורך. ואוכף, אסור לתתו או להסירו, בין בחמור ובין בסוס [כדעת הסמ"ג]. ויש אומרים שמותר לתת מרדעת על כל הבהמות, שכולן מצטערות מפני הצינה ומועיל לחממן [כדעת רש"י] [שו"ע או"ח שם, ח ומשנ"ב שם, וראה שם ובביאה"ל ד"ה ולהסיר פרטים נוספים].

ואוכף שעל חמור שנתחמם מחמת הדרך וצריך להסירו כדי לצננו, לא יטלנו בידו, אלא מתייר את החבל מתחתיו ומוליכו ומביאו בחצר והוא נופל מאילו (שו"ע שם, ט).

וְלֹא בְהִרְוִיית שְׂבִיב עֵינָיו - שנותנים אותה לנוי (רש"י), וכיון שרק מיעוט בני אדם עושים כן לפעמים, נחשב כמשא (רשב"א; ר"ן; וראה ביאורים לעיל נב, א ד"ה אמר רב הונא, שיש אומרים שדבר העשוי לנוי נחשב משא אפילו אם דרך לעשותו כן). ויש שפירשו שנותנים אותה כדי שלא ישלוט בו עין הרע (ר"י מלוניל).

וְלֹא בְהִמָּה בְסַנְדָּל שְׁבָרְגִיָּה - שנותנים סנדל של מתכת ברגליה, כדי שלא יזיקוה האבנים, ואע"פ שנחשב כמלבוש, שמא יפול ויבוא לטלטלו (רש"י). אבל ברזלים שקובעים ברגלי הבהמה במסמרים מותרת לצאת בהם, שכיון שקובעים היטב אין חשש שמא יפלו (ע"פ שבלי הלקט קה, ומשנ"ב שם, מא).

וּפּוֹקְקִין לָהּ זֹג בְּצִנְאוֹתָהּ - כדי שהענבל שבתוך הזוג לא יקשקש וישמיע קול של שיר, שאסור להשמיע קול של שיר בשבת [כמבואר בעירובין (קד, א)] [רש"י, ומ"א שם, ה בפירוש שני בדעתו]. ויש שפירשו, שאם ישמיע קול יראה כעובדין דחול (ריטב"א). ויש שפירשו, שאם ישמיע קול בחצר יחשדוהו השומעים שרוצה להוליך את בהמתו למוכרה בשוק (מאירי; שיטה להר"ן). ■ וכן נפסק להלכה ככל המבואר בברייתא זו (שו"ע או"ח שם, יא, וראה במשנ"ב שם פרטים נוספים).

הַמְרָא. וְהוּא שְׁקִשׁוּרָה לֹא מְעַרְב שֶׁבֶת - ובכך גילה דעתו מערב שבת שהחמור צריך למרדעת ונחשבת עבורו כמלבוש, אבל אם אינה קשורה מערב שבת, נחשבת כמשא ואסור מדאורייתא לצאת בה (רש"י הלן נד, ב ד"ה כדאמרו, ומהרש"א כאן ופמ"ג או"ח שם משנ"ב ה בדעתו, וראה מהר"ם). ויש שפירשו, שאם קושרה בשבת, אסור מדרבנן לצאת בה, מפני שנראה שמתכוין להוציאה לרשות הרבים (תוס' ד"ה הווא, ומהר"ם בדעתם, וראה מהרש"א), או מפני שנראה שמתכוין להוליך את הבהמה למקום רחוק מחוץ לתחום (תוס' שם בשם הרב פור"ת). ויש שפירשו, שאם אינה קשורה מערב שבת אסור לקושרה בשבת, שמא ישען בעת קשירתה על צדדי הבהמה, ואסור להשתמש בבהמה בשבת (רשב"א ורא"ש, ע"פ הירושלמי ה, ב).

דִּילְמָא נְפִלָה לִיָּה וְאֵתִי לְאֵתִי - אבל אין לאסור משום שהמרדעת נחשבת כמשא, כיון שמצטער מפני הצינה והמרדעת מחממתו (שואל ומשיב קמא ג, סד, וראה אילת השחר).

וְלֹא בְּאוֹכְפָא וְכוּ' - שאינו מחמם את החמור ולכן אינו נחשב כמלבוש (רבינו פרחיה; ב"ח או"ח שם, ג; ביאור הגר"א שם, כג; לבושי שרד שם, ז), אלא נותנים אותו על החמור כדי להקל עליו את המשא (רבינו פרחיה). ויש מפרשים שהאוכף מחמם את החמור, אלא שכיון שעיקר נתינתו היא כדי להניח עליו סחורה או לרכיבה, אסור, שמא יתירו גם דבר שאינו עשוי לחממו כלל (ר"י מלוניל; שיטה להר"ן; וראה גם ב"ח שם ד"ה ומ"ש ולא, ולבושי שרד שם, ז, והובא במשנ"ב שם, כח). ■ להלכה, חמור יוצא במרדעת, והוא שקשורה לו מערב שבת, אבל אם קשרו בשבת, אסור לצאת בו. ולא יצא באוכף, אפילו אם קשרו מערב שבת [כדעת תנא קמא] (שו"ע או"ח שם, ז ומשנ"ב שם, כה).

מְהוּ לִיתֵן מְרַדְעַת וְכוּ' - שמא נחשבת משא, ויש לגזור בחצר אטו רשות הרבים (ראש יוסף בדעת רש"י ד"ה מרדעת, וראה רעק"א שהניח בצ"ע, וראה ביאורים הלן ד"ה ומטיילת). ויש שפירשו, שהצד לאסור הוא מחמת הטירחה שבכך (תוס' ד"ה מהו). ויש שפירשו, שמא ישתמש בחמור, ואסור להשתמש בבעלי חיים בשבת (תוס' ישנים ד"ה תולין).

ולסוברים (ראה ביאורים לעיל ד"ה הווא) שטעם האיסור לצאת במרדעת שלא קשרוה מערב שבת הוא שמא בקשירתה בשבת ישען על הבהמה ונמצא משתמש בבעלי חיים, כאן לא קיים חשש זה, מכיון שהספק הוא במרדעת שאינו קושרה בשבת (ע"פ רא"ש ה, ב).

וְכִי מָה בֵּין זֶה לְאוֹכְפָא - ואין כוונתו להקשות מה בין זה להנחת אוכף על החמור, שהרי כבר נתבאר בברייתא לעיל שאוכף חמור ממרדעת, אלא כוונתו מה בין זה לבין נטילת אוכף מעל החמור כדי שיצטנן, שאסורה משום טירחה בשבת, וכל שכן שהנחת מרדעת אסורה (ריטב"א; שיטה להר"ן; וראה שפת אמת שהקשה על רש"י שהובא בביאורים לעיל ד"ה מהו, שהצד לאסור משום משא, שלעיל נתבאר שאוכף נחשב משא וחמור בכך ממרדעת).

דְּכוּלֵי עֲלָמָא מִיָּהַת מְרַדְעַת מוֹתָר, מַאי שְׁנָא מְאוֹכְפָא - והיה אפשר לתרץ ששמואל סובר כרב שחולק על הברייתא וסובר שמותר להסיר את האוכף מהבהמה, כמבואר בגמ' לעיל שעל